

מטעמי תורת זילים

פרשת מטות מסעי – השכינה בכותל המערבי

כאשר נחרב בית המקדש יצאה ממנו השכינה (עפ"י זוהר פרשת וקרא דף כ ע"ב ד"ה הכי תנינן), ועם זאת אמרו רבותינו כי "לעולם אין השכינה זהה **מכותל המערבי**" (שמות רבה ב, ב בשם רב אחא, 'מדרש שוחר טוב' סימן י"א ד"ה ה' הביחיל קדשו, זוהר פרשת שמות דף ה סוף ע"ב ד"ה ר' יצחק אמר) אשר בירושלים.

ויש להתבונן, מדוע בחרה 'השכינה' הקדושה להישאר בכותל המערבי על אף שבית המקדש נחרב לגמרי וגלו ישראל מארצם?

השכינה הקדושה שורה תמיד בעולם הזה בצד שהוא המערבי

השכינה הקדושה שורה תמיד (פרקי דרבי אליעזר' פרק שישי ד"ה בתקופת תמוז) **בצד מערב** (גמ' בבא בתרא דף כה ע"א בשם רב, 'פרקי דרבי אליעזר' פרק שישי ד"ה בתקופת תמוז, זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה אמר ליה רבי אלעזר, 'מצודת דוד' על טעמי המצוות להרדב"ז מצוה קפה ד"ה ואם תאמר אידן). לכן אמרו רבותינו כי רוח מערבית "באה מערפו של עולם" (ראה גמ' בבא בתרא דף כה ע"א בשם רב) כשהכוונה שהיא באה מ'חוזקו' של עולם זה על שם השכינה שנמצאת במערב (רש"י גמ' בבא בתרא דף כה ע"א בשם רב). **ואף על פי ש"מלא כל הארץ כבודו"** (ישעיהו א, ג) **ואין מקום פנוי ממנו יתברך, הרי שבצד מערב יש יותר גילוי לאור השכינה.** וזה דומה לנשמה שממלא את כל הגוף עד שאין איבר בלי כוח הנשמה בתוכו, ועם כל זה יש איברים ש'אור הנשמה' מתגלה בהם יותר כמו הלב וכן החוטם שעליו נאמר "כל אֶשֶׁר נְשָׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאָפְיוֹ" (בראשית ז, כב) (בן יהודאי' לר' יוסף חיים היבן איש חי' על גמ' בבא בתרא דף כה ע"א ד"ה שהשכינה בכל מקום).

יחזקאל הנביא תיאר את מראה נושאי 'כסא הכבוד' שנאמר "ומתוקה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה: וארבעה פנים לאחת וארבע פנים לאחת להם: ורגליהם רגל ישרה וכן רגליהם כן רגל עגל ונצצים כעין נחשת קלל" (יחזקאל א, ה – ז) וכן "ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הזמין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן" (יחזקאל א, ט). ואין כוונת יחזקאל הנביא שיש חלילה דמויות בעלי חיים טמאים כמו "אריה" וכן "נשר" תחת כסא הכבוד, אלא שכולם הם פני אדם כפי שנאמר "וזה מראיהן דמות אדם להנה" (יחזקאל א, ה) ורק נוטה מראיהן לאותם בעלי חיים טמאים. **והנה דמות פני הנשר נמצאת בצד המערבי של 'כסא הכבוד' וזה כנגד 'השכינה' שהיא במערב,** כי הנשר מרחם על בניו יותר מכל העופות וכן היא השכינה הקדושה ש'מרחפת' על עם ישראל בניה "כַּנְּשָׂר יַעִיר קֶנֶז עַל גּוֹזְלָיו וְרַחֵם" (דברים לב, יא) (מצודת דוד' על טעמי המצוות להרדב"ז מצוה קפה ד"ה ואם תאמר אידן, 'מגן דוד' על האותיות להרדב"ז אות הבית דף ה ע"א).

ארץ ישראל היא מקום השראת השכינה. לכן כאשר יונה הנביא ברח מפני השכינה הוא ביקש לעזוב את הארץ שנאמר "וַיִּהְיֶה דְבַר ה' אֶל יוֹנָה בֶן אֲמֵתַי לֵאמֹר: קוּם לֵךְ אֶל נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקֵרָא עֲלֶיהָ כִּי עֲלֵתָה רַעְתָּם לִפְנֵי: וַיִּקַּם יוֹנָה לְבַרְחַת תַּרְשִׁישָׁה מִלְּפָנֵי ה' וַיֵּרָד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֲנִיָּה בָּאָה תַרְשִׁישַׁל וַיִּתֵּן שָׂכָרָה וַיֵּרָד בָּהּ לְבוֹא עִמָּהֶם תַּרְשִׁישָׁה מִלְּפָנֵי ה' " (יונה א, א – ג) (יילקוט דוד' פרשת בראשית ד"ה ויצא קין מהיכן יצא). **וזה הסיבה שארץ ישראל נקראת בשם 'מערבא', על שם השכינה ששורה בתוכה** (ארצות החיים' לר' חיים פאלאגני שער ד סוף אות נא בשם העיון יעקב, 'נפש היפה' לר' רחמים יצחק פאלאגני מערכת א דף מו אות מד). ומשום כבודה של הארץ הנקראת כך הקב"ה הקדים את צד מערב כאשר בירך את אברהם אבינו שזרעו יתפשט כפי שנאמר "וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקִדְמָה וְצַפְנָה וְנִגְבָּה" (בראשית כח, יד) (נפש היפה' לר' רחמים יצחק פאלאגני מערכת א דף מו אות מד). ועוד זה הטעם שאותם אנשי הקודש אשר היו באים ממרחק כדי לדור בארץ הקדושה היו נקראים בשם 'מַעֲרָבִיִּים', כי הם השתוקקו והתאוו לחזות בנועם השכינה (ארצות החיים' לר' חיים פאלאגני שער ד סוף אות נא).

וכיון שהשכינה בצד מערב לכן אין ראוי שהחוטאים הרוצחים ישכנו שם במחיצתו יתברך אלא בקצה ההפוך שבצד המזרח. וזה מה שעשה משה רבינו "אֲזַי יִבְדִּיל מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה שְׁמֹשׁ: לְנֶס שֶׁמָּה רֹצֵחַ אֲשֶׁר יִרְצֵחַ אֶת רֵעֵהוּ בְּבִלִי דַעַת וְהוּא לֹא שָׂא לֹ מִתְּמַל שְׁלֹשִׁים וְנָס אֶל אַחַת מֵן הָעָרִים הָאֵלֶּה נְחִי" (דברים ד, מא – מב). **וכך גם בתוך ארץ ישראל, החלק המערבי הוא מקום השכינה.** לכן כאשר האדם הראשון גורש מגן עדן מקום השכינה, נאמר עליו שהוא יצא מ'קדם' כלומר מצד המערב אל צד המזרח "וַיִּנְרָשׁ אֶת הָאָדָם וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לְגֵן עֵדֵן" (בראשית ג, כד). וכך היה אחרי שקין הרג את הבל אחיו וחטא לפני השכינה הקדושה, הוא יצא משם אל צד המזרח שנאמר "וַיֵּצֵא קַיִן מִלְּפָנֵי ה' וַיִּשָּׁב בְּאֶרֶץ נֹד קְדָמַת עֵדֵן" (בראשית ד, טז) (ראה 'בראשית רבה' כא, ט) **כדי שלא יהיה במחיצתו של ה' יתברך במערב** (יילקוט דוד' פרשת בראשית ד"ה 'במדרש בכל מקום' בשם 'יפה תואר').

חדש! חדש! חדש! חדש!

קוראים יקרים אנו זקוקים לעזרתכם כדי להדפיס ספר זה לתועלת הרבים!

בעזרת ה' ובשעה טובה ומוצלחת אנו עומדים לפני הדפסת הספר הראשון בסדרת "מטעמי תורת חיים" אשר יכלול את המאמרים שהתפרסמו בעלון. **דעו לכם! אין לנו שום סיוע מוסדי ולכן אנו זקוק לתרומתכם הנדיבה כדי שנוכל להעלות את הדברים שאתם קוראים מידי שבוע על ספר לתועלת הרבים בכל העולם כולו!** ניתן לתרום להוצאת הספר ולהנציח את התרומה להצלחה ורפואה או להבדיל לעילוי נשמה. **אשרי מי שיהיה לו חלק בהפצת התורה הגדולה הזאת לדורי דורות!** המבקשים לתרום ולהנציח ניתן ליצור קשר ישירות עם המחבר בטלפון 052-7675933 וכן ניתן להעביר תרומה לחשבון הבנק שהוקם אך ורק למטרת מימון הוצאת הספר: שם החשבון חיים לנגר **בנק הדואר** שמספרו 09 סניף 001 מספר חשבון 30608503

תרומה דרך הטלפון עם מערכת "נדריים מו":
מחייגים למספר טלפון 03-7630585
מקיימים שלוחת 9986
לתרומה עבור הוצאת הספר - נא להקיש 1
לתרומה עבור הדפסת עלון מטעמי תורת חיים - נא להקיש 2
חוזרים את סוג התרומה - ריגילה או הוראת קבע
ואו להקיש את סכום התרומה ושאר פרטי האשראי.
ניתן גם לתרום בעמדת "נדריים פלוס" בבתי הכנסת:
יש לרשום את שם הקופה "מטעמי תורת חיים"
ולהמשיך את ביצוע התרומה באשראי לפי ההוראות.

וכיון שהשכינה נמצאת במערב לכן אמרו רבותינו "הרוצה שיחכים - ידרים" (ראה גמ' בבא בתרא דף כה ע"ב בשם רבי יצחק) כי פני 'השכינה' נמצא במערב של ארץ ישראל, ואם כן כביכול יד ימינו של ה' יתברך הוא בדרומה של הארץ, והרי התורה נמצאת 'במינו' (ספר הליקוט' לר' יחיאל היילפרין ערך קרח אות ח ד"ה קרח שפיקח היה) שנאמר 'מימינו אש דת למו' (דברים לג, ב) (עפ"י רש"י דברים לג, ב). וראה 'תרגום אונקלוס' ו'תרגום יונתן דברים לג, ב). **וכן בעת 'קבלת שבת' כאשר אומרים 'בואי בשלום' הופכים כל הקהל את פניהם לצד מערב לפי שהשכינה במערב** (טעמי המנהגים ומקורי הדינים בחלק קונטרס אחרון דף קכח באות רסד ד"ה 'בואי בשלום' בשם ספר תולדות מנחם). **וזה גם הטעם שאין לאדם לעשות צרכיו הגדולים כלפי מזרח או מערב מפני השכינה** (ראה שו"ע אור"ח סימן ג, ו). **ויש מחמירים בזה אפילו כשהאדם הוא בבית הכסא שבביתו, משום שדבר זה נוגע בכבוד השכינה שהיא במערב** (אור דציקים למהר"ם פאפירש סימן א, י ד"ה 'דעת הרמב"ם' וכתב שם שראוי להחמיר בזה כדעת הרמב"ם אף שאין דעת השו"ע כן). **ועוד יש נוהגים לפי האר"י לסיים את נענועי הלולב בחג הסוכות דווקא בצד מערב לפי שהוא כנגד השכינה** (שערי ארוכה לר' יעקב אבוחצירא אות ל דף מב ע"א ד"ה 'גם עבדך נוהר בהם' וראה שם הטעם לפי הסוד שאו נמשכים כל החסדים ועוד. וראה 'מזמור לאסף' לר' ששון בן מרדכי שנדון בדיני תשמיש המט' ד"ה 'כתב הר"ב' שכתב כי על פי הוזהר נשוי ייתן מטתו בין מזרח למערב כלומר ראשו למזרח ורגליו למערב ועל ידי כן 'שכינה' תהיה ביניהם. וראה 'ניצוצי אורות' להחיד"א על זוהר במדבר דף קט ע"ב אות ב שגם הביא כן מהוזהר והאר"י ז"ל).

שבת אפרים זכה לברכות כי הוא היה בצד מערב יחד עם השכינה

בשעת המסעות במדבר היה שבת אפרים נמצא מערבית לאוהל מועד (אור החמה' על זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה 'ונסע אוהל מועד' מהרמ"ק), והוא היה ראש הדגל של צד מערב כפי שנאמר "ונסע אוהל מועד מן הנה הלויים בתוך המחנות פאשר יחנו כן יסעו איש על ידו לדגליהם: דגל מן הנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא לבני אפרים אלישמע בן עמיהוד: וצבאו ופקדיהם ארבעים אלה ונחמש מאות: ועליו מטה מנשה ונשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור: וצבאו ופקדיהם שנים ושלשים אלה ומאתים: ומטה בנימין ונשיא לבני בנימין אבידן בן גדעני: וצבאו ופקדיהם חמשה ושלשים אלה וארבע מאות: כל הפקדים למחנה אפרים מאת אלה ושמנת אלהים ומאה לצבאתם ושלשים ופסעו" (במדבר ב, יז - כד) (זוהר ברכ' לר' ברכיה ברכ פרשת פקודי שני דף מו ע"א טור א סוף ד"ה אמנם צריכים). **בחינת השכינה היתה בכל ארבע רוחות המחנה, אלא שבצד מערב לאוהל מועד היא היתה עיקרית** (אור החמה' על זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה 'וחמא דאיהו למערב' מהרמ"ק) **ובאותו המקום היה נמצא שבת אפרים** (אור החמה' על זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה 'לא יברך עלמא מהרמ"ק, 'נחל קדומים' להחיד"א בסוף ספר 'פירושי רבינו אפרים' לאחד מהראשונים באשכנז בפרשת במדבר).

וכאשר יוסף הביא את שני בניו אפרים ומנשה לפני יעקב אביו שיברכם, הוא שם את מנשה הבכור מול יד ימינו של יעקב ואת אפרים הצעיר מול יד שמאלו שנאמר "ויקח יוסף את שנייהם את אפרים ואת מנשה וישאלו מימין וישאל ויגש אליו" (בראשית מח, יג). יעקב שלח את ידיו כשהן זקופות כדי לברך את מנשה בימין ואת אפרים בשמאל, אלא שאז באה 'השכינה' והסיטה את יד ימינו אל ראש אפרים. **באותה השעה יעקב הריח ריח 'שכינה' על ראשו של אפרים וראה שהוא עתיד להיות בצד מערב של אוהל מועד** (זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה אלא בך) **היכן שיהיה מקום השכינה** (רקנאטי' על התורה פרשת ויגש ד"ה 'וישלח ישראל את ימינו בשם הוזהר. וכלע"ד עפ"י גרסא אחרת שיש בוזהר). אז הוצרך יעקב לשפול את ידיו ולתת לאפרים שהיה משמאלו את יד ימינו כי הוא יהיה ראש דגל מערבי במסעות, והשכינה היא במערב. וזה על דרך שנאמר (רקנאטי' על התורה פרשת ויגש ד"ה 'וישלח ישראל את ימינו') **על אשת המלך** (מצודת דוד' תהלים מה, י) **"נצבקה שגל לימינך"** (תהלים מה, י) (רקנאטי על התורה פרשת ויגש ד"ה 'וישלח ישראל את ימינו').

וכשראה יעקב אבינו שהשכינה נמצאת ממש עם אפרים הוא הקדים אותו לברכה ואמר "בך יברך ישךאל לאמר ישמך אלקים פאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה" (בראשית מח, כ) (זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה אלא בך). **כי הברכה היתה ראויה לאפרים דווקא בגלל בחינת 'השכינה' שבמערב** (אור החמה' על זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה 'וחמא דאיהו למערב' מהרמ"ק) **ששם הוא מכון ובסיס לברכות העליונות** (אור החמה' על זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה אלא בך) **וכוונת יעקב אבינו בתיבות "בך יברך ישךאל" הוא לומר לאפרים כי 'בך יברך את העולם'** (זוהר פרשת במדבר דף קט ע"ב ד"ה אלא בך) **וכן שיהיו ישראל מברכים את בניהם בברכה זו** (עפ"י 'תרגום יונתן בראשית מח, כ ע"י"ש). וזה הטעם שדווקא דוד המלך עתיד לברך על כוס היין בסעודת הצדיקים לעתיד לבוא (ראה גמ' פסחים דף קט ע"ב ואכמ"ל), כי דוד המלך ביחד עם שלושת האבות הם רגלי 'המרכבה' העליונה כאשר דוד הוא הרגל הרביעית שנמצאת בצד המערבי לשכינה, **צד שכולו לברכה** (אספקלריא המאירה' על זוהר פרשת האזינו דף קכא ע"א בספר ד"ה ואחר כל הדברים האלה). ולכן גם לא זזה 'השכינה' מדוד המלך בחייו כי הוא בצידה (אספקלריא המאירה' על זוהר פרשת האזינו דף קכ ע"ב בספר ד"ה ואחר כל הדברים האלה).

נר המערבי שבמקדש היה מקבל את אורו מהשכינה שבצד המערב

הנר המרכזי במנורה שבמקדש היה נקרא 'הנר המערבי' (רש"י גמ' שבת דף כב ע"ב שיטה שניה, 'טעמי המצוות' לרקנאטי דף יג ע"א מצוות עשה ד"ה מצוה לערוך הכהן, 'מגן דוד' על האותיות להרדב"ז אות הנון דף לו ע"ב, 'יצמח דוד' למחבר שו"ת בית דוד ר' יוסף דוד דף ו ע"ב טור א ד"ה אל מול פני המנורה). **והוא היה עדות כי שורה השכינה בישראל** (גמ' שבת דף כב ע"ב) **לפי שהיה נוטה** (רש"י גמ' שבת דף כב ע"ב שיטה שניה) **קצת** (מגן דוד' על האותיות להרדב"ז אות הנון דף לו ע"ב) **כנגד צד מערב** (רש"י גמ' שבת דף כב ע"ב שיטה שניה) **כלומר שהיה ראשו יוצא משורת הקנים ונוטה לצד מערב כ'חתן היוצא לקראת כלה'** (רקנאטי' על התורה תחילת פרשת בהעלותך ד"ה דבר אל אהרן, 'מגן דוד' על האותיות להרדב"ז אות הנון דף לו ע"ב). **ובזה היה הנר המערבי מקבל את אורו מהשכינה' שהיתה שרויה שם במערב, ומחמתה היה ממשיך להיות דולק כל היום. ולקראת ערב היו מדליקים מהנר המערבי את כל הנרות במנורה. לכן כשדלקו ששת הנרות הם היו פונים לכיון נר המערבי לרמוז שממנו הם דולקים** (יצמח דוד' לר' יוסף דוד מחבר שו"ת בית דוד דף ו ע"ב טור א ד"ה אל מול פני המנורה). **וכן ששת הקנים שבגוף המנורה היו יוצאים מקשה מן הקנה האמצעי, להודיע שהוא העיקר וממנו תוצאותיהם** (טעמי המצוות' לרקנאטי דף יג ע"א מצוות עשה ד"ה מצוה לערוך הכהן).

השכינה היתה שורה בקודש הקודשים בין בדי ארון הברית (אור החמה' על זוהר פרשת שמות דף ה ע"ב ד"ה ר' יצחק אמר וכו' מהרא"י, 'מצודת דוד' להרדב"ז מצוה תיז ד"ה עוד יש רמז) **בצד המערבי של קודש הקודשים** (מצודת דוד' להרדב"ז מצוה תיז ד"ה עוד יש רמז) **ו'אוה' היה בוקע דרך הפרוכת אל החוץ** (תפארת יונתן' לר' יונתן אייבשיץ תחילת פרשת בהעלותך ד"ה דבר אל אהרן עפ"י הגמ' בירושלמי) **ומשם היה מתפשט בכל ארץ ישראל** (מצודת דוד' להרדב"ז מצוה תיז ד"ה עוד יש רמז). **וישראל הצטוו "להעלות גר תמיד"** (במדבר כו, כ) **כלומר שיהיה נר המערבי דולק תמיד יומם ולילה** (יצמח דוד' למחבר שו"ת בית דוד דף קכב פרשת תצוה ד"ה ובה יתורצו) **שהוא סימן עבורם כי השכינה לא תזוז מישראל אפילו אם הם ייצאו לגלות כפי שנאמר על ה' יתברך "השכן אתם בתוך טמאתם"** (ויקרא טו, טו) (שלי"ה הקדוש' תורה שכתב שובבים ת"ת דף מח ע"ב טור א). **ולכן כשגברו העוונות ואחר כך גלו ישראל מארצם ונחרב בית המקדש** (לוקטי הלכות' לר' נתן חלק אבן העזר קידושין ב אות ג), **עדיין המשיכה השכינה להשגיח על ישראל** (עפ"י 'אור החמה' על זוהר פרשת שמות דף ה ע"ב ד"ה ר' יצחק אמר וכו' מהרא"י).

ובשעת חורבן בית המקדש הסתלקה עיקרה של השכינה למעלה, אך חלק מהשכינה (ישעיהו החצר לר' דוד בן שמעון אות תכ בשם האלישיך הקדוש, ישישם אברהם' לר' אברהם פאלאגי על התהלים ד"ה ה' בהיכל קדשו) **לא הסתלק אלא עבר אל הכותל המערבי**. וכך תחת היות השכינה "בְּחִגְיֵי הַסֵּלַע בְּסִטְרֵי הַמִּדְרָגָה" (שיר השירים ב, יד) בין בדי הארון שבקודש הקודשים, התיישבה השכינה בגלות בכותל המערבי (יאר חכמה) על זוהר פרשת שמות דף ה ע"ב ד"ה יר' יצחק אמר וכי מהרא"ג). הישרות השכינה שם אחרי סילוקה העיקרי הוא כפי טבע הקדושה, להשאיר אחריו 'רושם' (ילקוטי השי"ס להאר"י ז"ל מסכת פסחים ד"ה משאו"ל, מאור עינים) פרשת ויצא דף כב ע"ב ד"ה אד מכל מקום), והוא כעין 'הַבְּלִי דְגַרְמִי' שהוא רושם אור הנשמה שהיתה בגוף ונשארת אחרי הפטירה עד תחיית המתים (ילקוטי השי"ס להאר"י ז"ל מסכת פסחים ד"ה משאו"ל, ספר הליקוטים להרמ"ז וואלי חלק א' ליקוטים מקבילים בנושא 'ביאור מאמר חז"ל מעולם לא זה ד"ה וענין אמרם ז"ל). **וזה היה למעשה ה'קצת' התפשטות של השכינה בכותל המערבי** (ירדך חכמה) למהר"ל פרחוביצר דרך ה' השבת דף יז ע"א טור א).

מאז שנחרב בית המקדש השכינה לא זזה מכותל המערבי

השכינה לא זזה לעולם מכותל המערבי שנאמר "הנה זה עומד אחר פתלנו" (שיר השירים ב, ט) (שמות רבה' ב, ב בשם רב אחא, זוהר פרשת שמות דף ה ע"ב ד"ה ירבי יצחק אמר' בשם רבי יהודה. וראה זוהר פרשת ויקרא דף טו ע"ב ד"ה תאנא וכל אדם, וכן ביאספרקליא המאירה' על זוהר ויקרא דף טו ע"ב ד"ה שארת בארעא), **והוא מקום מגוריה** (זוהר פרשת משפטים דף קטז ע"א ד"ה יביה אומאה' מרעיא מהימנא) **ומשכבה** (יאר חכמה) על זוהר פרשת שמות דף קטז ע"א ד"ה יחי י"י כל חי' מהרא"ג), **על אף שבית המקדש נחרב** (מדרש שוחר טוב' על התהלים מזמור יא ד"ה ה' בהיכל קדשו, ילקוט שמעוני ספר מיכה רמז תקנב) **ואין שם שום עבודת הקודש** (ידעת חכמה) למהר"ל פרחוביצר שער השבת פרק חמישי דף ה ע"א ד"ה ולבא אל הביאור). ואף שהגוים יושבים בארץ ישראל מיום החורבן והלאה, הרי מעשיהם וחטאיהם אינם פוגמים ודוחים את השכינה מהכותל המערבי אלא תמיד היא עומדת שם (יחסד לאברהם' לר' אברהם אזולאי זקנו של החיד"א מעין ראשון סוף נהר כה) ולא זזה. **ומשם היא עושה לה שביל בתוך ה'קליפות' ושולחת הארתה כך שלא יתערב קודש בחול** (רפואה למכה' לר' שמעון באקי שיר השירים ב, א עמ' ר).

ועל ידי הישרות השכינה נמצא כי גם ירושלים נשארה בקדושתה כפי שנאמר "אהב ה' שְעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁפְּנוֹת יַעֲקֹב: נִכְבְּדוֹת מְדִבְרָ בְךָ עִיר הַאֲלֵקִים סֶלְה" (תהלים פז, ב – א), **"נִכְבְּדוֹת מְדִבְרָ בְךָ" – שיש לירושלים שני 'כְּבוֹדוֹת' שקדושתה קיימת, אחת בבניינה ואחת בחורבנה**. וזה מפני שהיא "עיר הַאֲלֵקִים סֶלְה" כלומר שאפילו בחורבנה השכינה לא זזה (ישעיהו החצר' סימן קסו בשם מהר"י אלגאזי) **מכותל מערבי שלה**. ולכן גם "אהב ה' שְעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁפְּנוֹת יַעֲקֹב" כלומר שאוהב את בית המקדש שבירושלים יותר מכל המקומות ששרתה בהם 'השכינה' קודם לכן כמו בעיר נוב ובגבעון. כי היא לא שרתה במקומות אלו בקביעות, בשונה מבית המקדש ששם היא בקביעות עד שאפילו בעת החורבן היא לא זזה מהכותל המערבי (נבול בנימין' על התורה פרשת תרומה חלק ג דרוש לתפילה דרוש נו דף קד ע"ב ד"ה ולענין השיר). **ואם השכינה אינה בטילה מירושלים והמקדש, אז הם גם נשארים עומדים בקדושתם** (רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ו הלכה טו, ליקוטי השי"ס להאר"י ז"ל מסכת פסחים ד"ה משאו"ל).

ודבר זה ראה יעקב אבינו בחלומו כאשר הראו לו את בית המקדש כשהוא פְּנוּי וְחָרֵב ושוב פְּנוּי. שהוא סבר ש'השכינה' תהיה במקדש רק בעת בניינה אבל בחורבנה היא תסתלק למעלה לגמרי. אך כשראה שהשכינה עתידה להישאר שם כפי שאמרו רבותינו "מעולם לא זזה שכינה מכותל מערבי" (ראה 'שמות רבה' ב, ב בשם רב אחא, וכן זוהר פרשת שמות דף ה ע"ב ד"ה ירבי יצחק אמר' בשם רבי יהודה) **אז אמר "אֶכֶן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה וְאֶנְכִי לֹא יָדַעְתִּי"** (בראשית כח, טז), **"אֶכֶן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה" בכותל המערבי, אפילו שירושלם הלכו בגלות לארצות אחרות** (יען הדעת טוב' על התורה לר' חיים ויטאל פרשת ויצא ד"ה והנה אנכי עמך) **לאחר שנחרב** (יסמוכים לעד' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' סוף פרשת ויצא ד"ה ונראה דלעולם ידע), **וזה לפי שהשכינה לא זזה מהכותל וממתנה שיחזור ישראל למקומם** (יען הדעת טוב' על התורה לר' חיים ויטאל פרשת ויצא ד"ה והנה אנכי עמך), **"וְאֶנְכִי לֹא יָדַעְתִּי" שהייתי סובר שבחורבן היא תסתלק לגמרי**. וכיון שכך "מה נִזְרָא הַמִּקּוֹם הַזֶּה" (בראשית כח, יז) בין בבניינה ובין בחורבנה, ו"אֶכֶן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה" (בראשית כח, יז) לעולם ולעל (יסמוכים לעד' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' סוף פרשת ויצא ד"ה ונראה דלעולם ידע).

והנה בכל מקום שיש סילוק 'קדושה' מיד נחה לה שם ה'טומאה', כמו שבמותו של איש ישראלי מסתלקת קדושתו ומיד גופו נטמא. לכן אם היה הקב"ה מסלק את שכינתו מהמקדש מכל וכל, אז היו 'הקליפות' שוכנות שם ואין לך 'סירחון' גדול ומזוהם מהן, לפי שהן מקום 'אשפה' ו'טינוף' ו'יעיפוש' המוליד סירחון. **אבל מחביבותו של ה' לישראל לא עשה כן, ולא סילק שכינתו לגמרי אלא השאירה על הכותל המערבי, וממילא אין מקום לטומאה לחול שם** (יעירות דבש' לר' יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש ד' לז' אב והספד ד"ה וזהו מאמר הגמרא). לכן אף על פי שנאמר על מקום המקדש "בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתְךָ טָמְאוּ אֶת הַיֵּכָל קִדְשְׁךָ שָׁמוּ אֶת יְרוּשָׁלַם לְעֵינַיִם" (תהלים עט, א) הרי שמכל מקום נשאר 'הכותל המערבי' שלא שלטו בו 'החיצונים'. וזה רמזו בשמו 'כותל' שיש בו אותיות כ"ו שהן גמטריא שם הוי"ה ברוך הוא (הגהות הרמ"ז והרנ"ש על עץ חיים בסופו דף רטו ע"ב אות רפא תחילת ד"ה יאו נוכל לומר' מר' נתן שפירא).

השכינה מתאבלת בכותל המערבי על חורבן בית המקדש וגלות ישראל

השכינה יושבת בכותל המערבי הֶחָרֵב ולובשת שם את בגדי אלמנותה, לפי שעיקר חלק השכינה שלה הסתלק ועלה לשמים (יען הדעת טוב' לר' חיים ויטאל פרשת וישב ד"ה ויעיד רמז קרוב). **והיא גם בוכה ומייללת על חורבן בית המקדש ועל צרות ישראל אשר מפוזרים בין הגוים ואינם במקומם, כמו שעושה רחל אמנו שעליה נאמר "רָחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ מְאֹדָה לְהַנְחִים עַל בְּנֵיהָ כִּי אֵינְנָהּ"** (ירמיה לא, יד) (ילקוטי מוהר"ן אות סז ד"ה בראשית לעיני כל ישראל) וכיון שרחל רומזת ל'שכינה', לכן נרמז אצלה היות השכינה בימערב' כי ראשי התיבות "רָחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ" יוצא התיבה 'מערב' (ילקוטי נביאים' להאר"י ז"ל ספר ירמיה על הפסוק יכה אמר ה' קול ברמה נשמע). וכן בפסוק "וַיֵּאָנֶּה בְּבָאֵי מִפְּנֵי מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ פְּנֵי עֵדוּת כְּבָרַת אֶרֶץ לְבָא אֶפְרָתָה" (בראשית מח, ז), שראשי התיבות "מֵתָה עָלַי רָחֵל בְּאֶרֶץ" יוצא התיבה 'מערב'. כי השכינה נמצאת במערב ורחל אמנו רומזת אליה (ישעיהו הפסוקים' להאר"י ז"ל פרשת ויחי על הפסוק 'ואני בבואי ממפך').

פעם אחת אחרי חורבן בית המקדש הראשון עלה ירמיה הנביא לירושלים, ונטל עיניו וראה דמות 'אשה' אחת יושבת בראש ההר לבושה שחורים וראשה סתור וצועקת ומבקשת "מי ינחמני!" וגם ירמיה היה צועק באותה השעה "מי ינחמני!". והתקרב אצלה ירמיה ודיבר עמה ואמר "אם אשה את דברי עמי, ואם רוח הסתלקי מלפני!" וסיפרה לו שהיא 'אמא ציון' כלומר 'השכינה'. ואמר לה ירמיה הנביא "דוֹמָה מִכֶּתֶף לַמַּכְתּוֹב אִיּוֹב "הַתְּנַעֲרִי מֵעֶפְרָר קוֹמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם" (ישעיה נב, ב) "ילקוטי שמעוני ספר ירמיה טו על הפסוק 'אומללה יולדת שבעה'. וכן פעם אחת נכנס ר' נתן לאזור המקדש וראה שהוא חרוב ורק כותל אחד עומד (ותנא דבי אליהו' רבא פרק ל ד"ה ושוב פעם אחת) שהוא כותל המערבי (זיקוקין דנורא ובאורין דאשא' ירמיהו ז' ע"ב).

על יתנא דבי אליהו רבאי פרק ל אות לב). אז שאל מה טיבו של זה (יתנא דבי אליהו רבא פרק ל ד"ה ושבו פעם אחת) שלא חרב כמו כל שאר הכתלים? ובאותה השעה סילק את מחשבתו הגשמית ונדבק ב'מחשבה' העליונה (זיקוקין דנורא ובאורין דאשא' על יתנא דבי אליהו רבאי פרק ל אות לב) ואז ראה את השכינה מתכופפת וזוקפת ועומדת ומייללת ב'כותל המערבי' על חורבן בית המקדש וגלות ישראל (יתנא דבי אליהו רבא פרק ל ד"ה וישבו פעם אחת עייניו עוד).

ומעשה היה בעיר צפת עם ר' אברהם הלוי תלמיד האר"י ז"ל שהיתה מגולגלת בו נשמת ירמיה הנביא והיה מקונן כל הצות לילה על חורבן בית המקדש. ופעם אחת נעשה חולה והגיע עד שערי מוות, והאר"י ז"ל רבו בא לבקרו ואמר לו שילך לירושלים ויתפלל כנגד הכותל המערבי ואז יתרפא מחוליו. ומיד נדר לילך לכותל המערבי והחל להתרפא. והלך לירושלים וכשהגיע לכותל המערבי היה קורע את בגדיו כדין הרואה את המקדש בחורבנו, ותכף התגלתה עליו השכינה וראה אותה בדמות 'אשה' כמו שראה ירמיה הנביא, והיתה הולכת מבית קודש הקודשים וראשה פרוע. וכשראה את צערה הרים ר' אברהם הלוי את קולו בבכי וצעק צעקה גדולה ומרה והיה רץ מכוח ריבוי צערו עד שפגע ראשו בכותלי הבית והתעלף. והשכינה לקחה את ראשו בין ברכיה וקינחה את דמעותיו וניחמה אותו. ואחרי ששב אל דעתו חזר לעיר צפת. וכשמע האר"י ז"ל כי זכה לראות את השכינה אמר לו שנסופו לחייו עשרים ושתים שנה בעבור השכינה שראה ובעבור נשמת ירמיה הנביא שבתוכו (זכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר א' פרק מב ד"ה יוצא ולמד' בשם 'עמק המלך'. וראה גם ב'קב הישר' פרק צג ד"ה יוהר' בגרסא שונה).

הכותל המערבי לעולם לא ייחרב כי נמצאת עמו השכינה הקדושה

השכינה לא הסתלקה מכותל המערבי בזמן גלות ישראל כפי שנאמר עליה "הנה זה עומד אחר פתלנו" (שיר השירים ב, ט), ונשארה שם להשגיח על ישראל בגלותם שנאמר "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" (שיר השירים ב, ט). 'ואהבת יחונתך לר' יחונתך איישיך פרשת כי תבוא ד"ה בראש תדהר). וזה נרמזו בשיר השירים "אתי מלקבנון פלה אתי מלקבנון תבואי תשורי מראש אמה מראש שניר וחרמון ממעלות אריות מהררי נמרים" (שיר השירים ד, ח). "אתי מלקבנון תבואי" – היא השכינה שבאה מבין בדי הארון בקודש הקודשים וישבה בגלות' בכותל מערבי, "תשורי" – שמשם משגיחה על בניה להגן עליהם, "ממעלות אריות מהררי נמרים" – מפני אומות העולם (ואור החמה' על זוהר פרשת שמות דף ה ע"ב ד"ה ר' יצחק אמר וכו' מהרא"י). וכן כשאברהם אבינו היה בצער על גלותם של ישראל אחרי שחרב בית המקדש, מה לו הקב"ה "מה לידידי פביתאי" (ירמיה יא, טו) וכוונת ה' לומר לו מה לך "ידידי" לדאוג על גלותם של ישראל הלא אני "פביתאי" כי לעולם לא זה שכינה מכותל מערבי (ימגלה עמוקות על התורה פרשת דברים דף עז ע"א ד"ה וירמיהו לך).

ישראל מקבנים את תפילותיהם לירושלים ולמקום המקדש, כי המתפלל בתפילתו מדבר לנוכח כאילו מדבר עם השכינה ממש ולכן צריך להפוך פניו אל מקומה שהוא 'כותל המערבי' שמשם היא לא זהה (בית אלקים' להמבייט שער התפילה פרק ה דף ט ע"א ד"ה וענין היות התפלה). וכל אחד מכוון ממקומו אל הכותל המערבי שהשכינה שרויה בו, גם אם הם צריכים לכוון מזרחית כמו אלו שעומדים בגלות במערבה של ירושלים (מגורת המאורי לר' יצחק אבובח החלק הראשון התפלות פרק העשירי ד"ה והמקום המבחר). ואז התפילות של כל ישראל מגיעות עד לכותל המערבי ששם עיקר השכינה בעולם הזה, וזה באמצעות שבילים ודרכים שעושה השכינה לתפילותיהם. ומשם השכינה מקבלת את תפילותיהם ומעלה אותם דרך 'שער השמים' שבמקום המקדש (רפואה למכה' לר' שמשון באקי רבו של מחבר ספר 'גבול בנימין' בפירושו שיר השירים ב, ט ע"א רצו). ולכן המקום הזה נקרא 'כותל המערבי', לפי שהוא 'תלי' שכל הפיות פונים אליו (וזהר פרשת משפטים תחילת דף קטו ע"א ד"ה 'ובודאי עלמא דאתי רעיא מהימנא. וראה בספר 'פדה את אברהם' לר' אברהם פאלאגי במערכת הבית סוף אות טז ד"ה יזה חזיתי' שהביא בקיצור מעשה על תלמידו של האור החיים הקדוש' ר' חיים בן עטר שהיו קשים לו מזונותיו, ור' חיים בן עטר נתן לו פתק להניחו בכותל ואחר כך נדמנו לו מזונותיו. ועיין גרסא אחרת ארוכה ושונה למעשה זה ביטעמי המנהגים ומקורי הדינים דף ע"ר בעניני הילולא דרשב"י בהערה).

כיון שהשכינה לא זהה מהכותל המערבי, לכן אומות העולם לא יכלו להחריבו (זיקוקין דנורא ובאורין דאשא' לר' שמואל הידא על יתנא דבי אליהו רבאי פרק ל אות לא) וכפי שאמרנו רבותינו "הנה זה עומד אחר פתלנו" (שיר השירים ב, ט) זה פתל מערבי של בית המקדש שאינו חרב לעולם, למה שפשקנא פמערב' (במדבר רבה' פרשת נשא יא, ב ד"ה אמר רבי יוסף). וזה כפי שנשבע הקב"ה שכותל זה אינו יהיה חרב לעולם (שיר השירים רבא' סדרא תנינא אות ד ד"ה דבר אחר או לעפר האילים) עד אשר יבנה מחדש כל בית המקדש (ימצודת דוד' להרדב"ו על טעמי המצוות מצוה דש). ועל ידי כן גם נשאר 'הרושם' של בית המקדש בכותל המערבי (עפ"י ש"ל"ה הקדושי' תורה שבכתב שובבים ת"ת דף מח ע"ב טור א). וזה מה שהיה בזמן אספסיאנוס קיסר (פירוש 'יתנות כהונה' על מדרש רבה איכה א, לא ד"ה מן כבשא, ועי' יוסף' על 'איכא רבה' א, לא) שמינה ארבעה דוכסין להחריב את ירושלים מארבע צדדיה. וכל הדוכסין אכן כבשו והחריבו את הכתלים שבחלקם, אבל הדוכס פנגר שהיה צריך להחריב את הכותל המערבי לא החריבו. וזה היה כי משמים גזרו שכותל זה לא ייחרב היות ש'השכינה' נמצאת במערב (איכה רבה' א, לא) ועל כן לא היה יכול להחריבו (ועי' יוסף' על 'איכא רבה' א, לא).

האות לכך שבית המקדש השלישי עתיד להיבנות הוא 'הכותל המערבי' שלא חרב (ימשוף הלבן' לר' יעקב אבוחצירא פרשת בהר דף טד ע"א ד"ה וזה"ש ואם לא יבנה) והשכינה שלא זה ממנו (ימשוף הלבן' פרשת בהר דף טד ע"א ד"ה וזה"ש ואם לא יבנה, 'חומת אגד' להחיד"א על יחזקאל פרק על הפסוק יען אמרד'). וזה כוונת הפסוק "רני ושמחי פת ציון" (זכריה ב, יד) במה שנשארה 'השכינה' בכותל המערבי, כי הוא סימן שיבנה בית המקדש מחדש. וראשי תיבות "רני ושמחי פת ציון" יוצא התיבה 'רוכץ' (יוצארי שלל' להחיד"א תחילת הפטרת בהעלותך תחילת אות א), וסופי תיבות "פת ציון" יוצא בגמטריא 'כתל', לרמוז שלא זהה השכינה מכותל המערבי ושם היא רובצת (יוצארי שלל' תחילת הפטרת בהעלותך ד"ה אפשר ונדקדק). וזה נחמת ישראל בגלותם האחרונה (ראש דוד' להחיד"א ד"ה ולבנימין אמר ידיד ה' ישכון) אפילו שעברו כמה וכמה מאות שנים מהחורבן (ימשוף הלבן' פרשת בהר דף טד ע"א ד"ה וזה"ש ואם לא יבנה), על היותם יודעים שהשכינה שורה ב'כותל המערבי' ושמקום המקדש עומד בקדושתו אף בעת החורבן, שזה אות לטובה כי תהיה גאולה (ראש דוד' להחיד"א ד"ה ולבנימין אמר ידיד ה' ישכון) וגם סימן מובהק שיחזור הבית ויבנה במהרה בימינו, אמן (ימשוף הלבן' פרשת בהר דף טד ע"א ד"ה וזה"ש ואם לא יבנה).

<p>העלון מופץ לעילוי נשמת בְּרִטָה בְּלוֹר בֵּת טוֹבָה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת: אליהו בן גיטל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת: מאיר בן משה ז"ל יונה בן שמואל ז"ל ברטה בתיה בת מאיר ז"ל ליוב ז"ל מרים ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>העלון גם לעילוי נשמת: רחל בת גרשון ושרה אשת דוד דוד בן ישי' התדין פסחים ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת רוח ושמה של ר' לוי בן רבקה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p> <p>לעילוי נשמת הזקנה השירה מזל בת משה ז"ל התקן הבשר משה בר זוהרה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון לרפואת הילדות רומי בת טליה ה"ח נוה בת טליה ה"ח</p> <p>העלון גם לרפואת שלימה של דוד בן פנינה ה"ח</p> <p>העלון גם לרפואת שלימה של אבישלום בן רות ה"ח</p> <p>העלון גם לרפואת שלימה של פינחס בן אסתר ה"ח</p>	<p>העלון לרפואת הילדות והצלחה בכל ענין של: שולמית אלישבע בת חיה הי"ד אורי הכהן בן פרופא הי"ד</p> <p>העלון גם לרפואת שלימה של דוד בן פנינה ה"ח</p> <p>העלון גם לרפואת שלימה של מיכל בת סוכל הי"ד</p> <p>העלון גם לרפואת שלימה של ה"ח</p>	<p>העלון מופץ לרפואת מוריה בת רחל רוקנדה ה"ח</p> <p>העלון גם לרפואת השלימה של עליה בת אסתר ה"ח שרה אושרת בת מסוד ה"ח יעל בת שירה אושרת ה"ח אליהו יונתן בני שירה אושרת ה"ח יוסף יצחק בן עליה ה"ח חיים בן אסתר ה"ח</p>
--	--	--	--	--

העלון מופץ לעילוי נשמת
ניר בן יהודית מרים
ה"ח
וזורה בשתיבת חזונה בת ישראל
כשרה של.

יניב בן יהודית מרים
ה"ח
וק חזרה בשתיבת ל"מה מתוך אהבת
התורה והמפתח של.

גיא בן יהודית מרים
ה"ח

הפעם תרומות עבור ההדפסה:
052-7675933
alon.torat.haim@gmail.com